

Borut Gombač: Največji časopis na svetu. Ilustriral Alojz Zorman-Fojž. Ljubljana, DZS 1993.

Pri Državni založbi Slovenije je izšla knjiga pesmi z naslovom **Največji časopis na svetu**. Avtor pesmi je mlad pesnik iz Maribora (rojen 1962), ki je precejšnje število svojih pesmi za otroke objavil že v *Kurirčku* oziroma *Kekcu*. Knjigo je ilustriral Fojž A. Zorman, izšla je v zbirki Ristanc.

Zbirka obsega sedemintrideset pesmi, razdeljenih na posamezna poglavja, ki nosijo imena po naslovih pesmi. Tudi naslov zbirke je obenem naslov pesmi.

S prebiranjem pesmi se podamo na čudovito potovanje, na katerem bomo na novo odkrili skrivnostno in čarobno naravo sveta (Boris A. Novak). Na tem potovanju se bomo predvsem igrali, pa naj bo to z besedami ali pa s predmeti, ljudmi, živalmi. V pesmih se pojavljajo različne teme; od definiranja predmetov in pojmov, narobe sveta, ljubezenske teme pa do poetološke teme. Pesmi s poetološko temo nas uvedejo v zbirko, ki jo lahko gledamo kot en dan v življenju glavnega junaka, ki opazuje svet, ga podoživlja in si pri tem izmišlja vse mogoče in nemogoče. Pesmi, ki nas čakajo, niso nič drugega kot sanje (*da sem v trenutku utočil v svetlobi in da so od mene ostale le sanje*). Nastale so pa tako, da je izpod odeje pokukal svinčnik in se dotaknil levega stopala: s smehom, svetlobo. Po teh uvodnih pesmih sledijo pesmi, ki večinoma definirajo predmete in pojme. Najdemo pa tudi dve ljubezenske pesmi, v katerih se zaljubljuje pralni stroj in kopalna goba, španska vijolica in bršljan.

Veliko pesmi nosi naslove, ki označujejo predmete same. Ti predmeti (budilka, risba, vata, vrata, daljnogled,

školjka, pojoče kapljice, nadpis...) so središče pesmi. Z njimi se avtor spušča v avanture, postavlja jih v situacije, ki so nevarne, komične in nerodne. Oživlja jih in jim daje človeške lastnosti. Lirski subjekt je vedno jaz, ki se spopada s težavami različnih predmetov iz svoje okolice in te težave rešuje s humorjem, z igro, domišljijo, z anekdoto. Ta jaz, ta radovedni in iznajdljivi fantič (ali pa fant, kdo ve?) raziskuje kopalno kad, ko skoči vanjo, da bi zaplaval za kapljico mila (*Neznana obala*), raziskuje straniščno školjko in njeno globino (*Školjka*), z dvigalom, ki se spremeni v raketo, odleti na luno (*Nagličica*); polije dežnik, saj ne more prenašati njegovega suhega joka zaradi pomanjkanja dežja (*Sušča*) in tako naprej preko kozarcev z deževnico do požrešnega sesalnika, strahotne radirke, ki radira vse pred seboj, do spuščanja milnih mehurčkov, ki so pljunki in ki padejo tudi na sosedovo glavo, pa do deževnika v kristalni vazi in še in še bi lahko naštevati. Vsaka pesem je zgodba zase. Nekaj pesmi prikaže tudi odnos do staršev ali pa drugih starejših ljudi (sosedov, napovedovalk...). V njih je prisotna nagajivost, do katere pa večkrat pride samo zato, ker se kdo premalo posveča našemu junaku. Zbirka se končuje s pesmimi, ki se dogajajo zvečer (*Temnejša tema*), in pa s pesmijo *Nenadoma*, v kateri stene stopajo ena k drugi, strop stopi na tla, tla zazehajo od ugodja in fantič pade v mehko posteljo iz sanj.

Gombač se loteva tudi predmetne poezije, kjer so nosilci dejanj predmeti (*TV-plaža, Nepozabno potovanje, Pot pod potjo, Vrata, Poltema, Tatovi...*).

Humor je gotovo najbolj dominantna lastnost Gombačeve poezije. Avtor se poslužuje postopka, ko humorno presega ustaljeno predstavnost in pojme. Pred-

mete ali navade postavlja v nek nov kontekst, kjer je prvotna pomenska zveza porušena: *jaz pa previdno počepnem v narobe obrnjen kozarec in sem moker, še preden se vlije (Pojoče kapljice), ... Potem sem pesem odnesel na dvorišče in jo prebral z balkona (Daljnogled)...*

Po tipologiji Igorja Saksida lahko Gombačevo poezijo uvrstimo v zbliževalni ali dvogovorni tip. Njegova poezija ni vezana ne na čas ne na prostor, v njegovih pesmih ne najdemo niti neposrednega vzgojnega nauka niti takšnega, ki se spretno skriva za navidezno igrivostjo. Tudi vzornika, po katerem naj bi se bralec zgledoval, ne najdemo. Zunanja podoba pesmi je sproščena in podrejena fabuli oziroma izrazu. Prav tako Gombač otroštva ne vidi kot nekaj nekonfliktnega, saj je skoraj vsaka pesem nekakšen konflikt. Lahko gre za konflikt z okolico (z ljudmi in predmeti) ali pa za konflikt s samim seboj. Pozabljivost, nagajivost, strah, neprijazna okolica so motivi, ki jih glavni junak rešuje in reši na čudovito duhovit način z razširjanjem v poetični prostor. Gombačev junak je lahko ljubek, lahko pa je tudi pravo nasprotje. Je takšen, kot otroci so.

Jezik njegove poezije je podrejen vsebini, besedišče pa je izbrano z izred-

nim občutkom za jezikovni razvoj otrok – bralcev.

Kakšna je torej Gombačeva poezija? Predvsem v celoti odraža otroški način videnja oz. doživljanja stvarnosti, pesnik ne opisuje otroštva kot neko odraslemu oddaljeno idilo, temveč je otroškost središče poezije same. V igri, v dojemanju sveta, v logiki, kjer je vse mogoče in se vse lahko zgodi, oživlja svoj lastni infantilizem. Gombač ne gradi svojih pesmi toliko na jezikovnem izrazu kot na dogodku samem oziroma fabuli. V vsaki pesmi kar nekako odfrčimo v čudoviti svet domišljije, kjer se (če smo odrasli) smejimo anekdoti v pesmi s stališča odrasle vsevednosti in občudujemo razsežnosti domišljije, otroci pa gotovo neskončno uživajo v možnostih, ki se jim ponujajo, in neprecenljivi vsakodnevni tem. Boris A. Novak napoveduje v recenziji knjige njen nadvse ugoden sprejem med otroško beročim občinstvom. Goto-vo je to poezija, ki odpira novo stran v literarnem snovanju za otroke in mladino, zato z veseljem pričakujemo drugo zbirko tega mladega in nedvomno nadarjenega avtorja.

Alja Lipavic-Oštir

IZRAZITO OSEBNI LIKOVNI IZRAZ MOJCE CERJAK

Bina Štampe-Žmavc: Popravljalnica igrač. Ilustrirala Mojca Cerjak. Ljubljana, Mladinska knjiga 1994 (Velike slikanice).

Mojca Cerjak je za **Popravljalnico igrač** Bine Štampe Žmavc (Velike slikanice, Mladinska knjiga 1994) ustvarila likovne podobe, ki poudarjajo predvsem poetičnost in krhkost otroškega pravljičnega sveta. S tem je slikarka na svoj osebni način oplemenitila vzgojno raz-

sežnost pisateljčine pripovedi. Bina Štampe Žmavc je v *Popravljalnici igrač* namreč duhovito in dobrohotno z besedami naslikala nasprotje med otroško toplino in neposrednostjo in med pogosto preračunljivim svetom odraslih, ki ne osrečuje ne njih ne njihovih otrok. Pod pisateljčinim večim peresom, ki povezuje plemenito vzgojnost z izvirno pravljičnostjo, postane popravljalet igrač v parku Velikega mesta čarovnik, ki odraslim